

נאום יהושע בשכם, מות יהושע וקבורתו,
סוף תקופת יהושע (פרק כג)

ההכנות לכניסה לארץ

פרקים א-ה

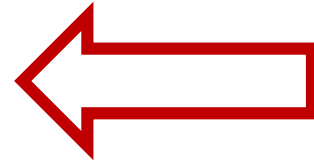
(מינוי יהושע, שני המרגלים ביריחו, נס מעבר הירדן, האבנים במלון, ברית המילה, קורבן הפסח, הפסקת המן, פגישת יהושע עם מלאך ה')

כיבוש הארץ ומלכיה ואירועים נלווים

פרקים ו-יב

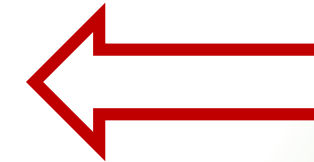
(הכיבוש הנסי של יריחו, שתי מערכות בכיבוש העי, טקס בהר עיבל והמזבח, תרמית הגבעונים, מלכי הדרום, מלכי צפון)

חלוקת הנחלות בארץ

פרקים יג-כ

(הארץ הנשארת, ההגרלות וההתנחלות, ערי המקלט)

אירועים ונאומי סיום

פרקים כא-כד

(מזבח שבנו שניים וחצי השבטים בעבר הירדן, נאומי יהושע, מות יהושע)

ספר יהושע

פרקנו פותח את פרקי הסיום של ספר יהושע. בפרק זה מובאים דברי יהושע לעם לפני מותו.

פתיחה (א-ב)

"וַיְהִי מִיָּמִים רַבִּים אַחֲרֵי אֲשֶׁר הֵנִיחַ ה' לְיִשְׂרָאֵל מִכָּל אִיְבֵיהֶם מִסָּבִיב וַיְהוֹשֻׁעַ זָקֵן בָּא בַּיָּמִים" (א).
יהושע מכנס את כל ישראל, כולל את ראשיו שופטיו ושוטריו לנאום פרידה.

מעשי ה' בכיבוש הארץ (ג-ז)

יהושע מזכיר לעם את כל מעשי ה' שעשה להם בזמן כיבוש הארץ: "וְאַתֶּם רְאִיתֶם אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה ה' אֱלֹהֵיכֶם לְכָל הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה מִפְּנֵיכֶם כִּי ה' אֱלֹהֵיכֶם הוּא הַנִּלְחָם לָכֶם" (ג). יהושע לא רק מזכיר את מעשי ה' אלא גם מחזק את העם בכך שהם שמרו את דרך ה' "כְּאֲשֶׁר דִּבֶּר ה' אֱלֹהֵיכֶם" (ה).

אזהרה לעתיד (ח-טז)

כעת יהושע עובר לדבר על העתיד: אם העם ישמרו את דרך ה' כפי שעשו עד עכשיו, ה' ימשיך להושיע אותם, וה' ימשיך להילחם עבורם. אך אם לא, "כִּי אִם שׁוֹב תִּשׁוּבוּ וַדְּבַקְתֶּם בְּיְתֵר הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה הַנִּשְׁאָרִים הָאֵלֶּה אֲתֶכֶם" (יב) ה' יפסיק להוריש את הגויים השכנים "עַד הַשְּׂמִידוֹ אוֹתְכֶם מֵעַל הָאָדָמָה הַטּוֹבָה הַזֹּאת אֲשֶׁר נָתַן לָכֶם ה' אֱלֹהֵיכֶם" ועל כן יש להישמר מאוד: "וְנִשְׁמַרְתֶּם מְאֹד לִנְפְשֵׁיכֶם לְאַהֲבָה אֶת ה' אֱלֹהֵיכֶם" (יא).

תקציר
פרק כג

יהושע מכנס את ישראל ואת נציגיהם לעיר שכם (א)

פתיחה (א)

וַיְהִי מִיָּמִים-רַבִּים,
אַחֲרֵי אֲשֶׁר הִנִּיחַ ה' לְיִשְׂרָאֵל מְכָל-אֹיְבֵיהֶם מִסָּבִיב,
וַיְהוֹשֶׁעַ זָקֵן בָּא בַּיָּמִים.

וַיִּקְרָא יְהוֹשֻׁעַ לְכָל-יִשְׂרָאֵל, לְזִקְנָיו, וּלְרֵאשִׁיו,
וּלְשֹׁפְטָיו, וּלְשֹׁטְרָיו, וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם:

ה' הוריש את גוי הארץ,

התנאים לכך שיווריש בעתיד את הגוים שנשארו (ב-י)

ה' הוריש את גוי הארץ וימשיך להוריש לכם (ב-ה)

אָנִי זָקַנְתִּי בְּאַתִּי בַּיָּמִים (= עברו עלי ימים = עברו עלי שנים רבות = אני זקן).

1. וְאַתֶּם רְאִיתֶם אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה ה' – אֱלֹהֵיכֶם לְכָל הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה מִפְּנֵיכֶם, כִּי ה' – אֱלֹהֵיכֶם הוּא הַנִּלְחָם לָכֶם.

2. רְאוּ: הַפִּלְתִּי לָכֶם אֶת הַגּוֹיִם הַנִּשְׁאָרִים הָאֵלֶּה, בְּנַחֲלָה לְשִׁבְטֵיכֶם !

(=אני יהושע הגרלתי את ארעם של הגוים שנשארו לנחלות עבורכם למרות שעדיין לא נכבשו)) מִן-הַיַּרְדֵּן, וְכָל-הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הִכֹּרְתִי,

וְהַיָּם-הַגָּדוֹל מִבּוֹא-הַשָּׁמֶשׁ (=ה' הכרית הגוים מחירדן עד הים-התיכון)

3. וְה' – אֱלֹהֵיכֶם הוּא יַהַדְּפֶם מִפְּנֵיכֶם וְהוֹרִישׁ אֶתְּם מִלְּפָנֵיכֶם, וַיִּרְשֶׁתֶם אֶת אֶרֶץ כְּנָעַן אֲשֶׁר דִּבֶּר ה' – אֱלֹהֵיכֶם לָכֶם !

(=בהמשך ה' יפיל לכם את הארץ המוגרלת, ותוכלו לנחול את הארץ-הנשארת באופן מעשי.)

התנאים הנדרשים מעם-ישראל כדי שה' יוריש לכם את הארץ (ו-י)

1. שמירת התורה (ו)

וְחִזַּקְתֶּם מְאֹד, לְשָׁמֵר וְלַעֲשׂוֹת אֵת כָּל הַכְּתוּב בְּסֵפֶר תּוֹרַת-מֹשֶׁה, לְבִלְתִּי סוּר-מִמֶּנּוּ יָמִין וּשְׂמֵאלוֹ!

2. לא להידבק בגוים (ז)

לְבִלְתִּי-בֹא בְּגוֹיִם הָאֵלֶּה הַנִּשְׁאָרִים הָאֵלֶּה אִתְּכֶם!

3. ניתוק מוחלט מעבודה-זרה (ז)

וּבְשֵׁם אֱלֹהֵיהֶם לֹא תִזְכִּירוּ! וְלֹא תִשְׁבִּיעוּ! וְלֹא תַעֲבֹדוּם! וְלֹא תִשְׁתַּחֲוּוּ לָהֶם!

4. דבקות בה' (ח-י)

כִּי אִם בְּה'-אֱלֹהֵיכֶם תִּדְבְּקוּ, כַּאֲשֶׁר עָשִׂיתֶם עַד הַיּוֹם-הַזֶּה:

וַיּוֹרֶשׁ ה' מִפְּנֵיכֶם גּוֹיִם גְּדֹלִים וְעַצוּמִים, וְאַתֶּם, לֹא עָמַד אִישׁ בְּפָנֵיכֶם עַד הַיּוֹם-הַזֶּה!

אִישׁ-אֶחָד מִכֶּם יִרְדֹּף אֶלַף! נִימוֹק: כִּי ה'-אֱלֹהֵיכֶם הוּא הַנִּלְחָם לָכֶם, כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר לָכֶם!

אזהרה לאהוב את ה', לא להדבק בגוים דבר שיגרור מצד ה' תגובה קשה (יא-יג)

וְנִשְׁמַרְתֶּם מְאֹד לְנַפְשֵׁיכֶם לֹא־תִהְיֶה אִתְּכֶם אֱלֹהִים (יא)

כִּי אִם שׁוֹב תִּשׁוּבוּ וּדְבַקְתֶּם בְּיֵתֵר הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה הַנִּשְׁאָרִים הָאֵלֶּה אִתְּכֶם וְהִתְחַתַּנְתֶּם בָּהֶם וּבְאֵתָם בָּהֶם וְהֵם בְּכֶם (יב)

א. הפסקת הורשת הארץ (יג)

יָדוּעַ תִּדְעוּ כִּי לֹא יוֹסִיף ה' - אֱלֹהֵיכֶם לְהוֹרִישׁ אֶת הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה מִלְּפָנֵיכֶם !

ב. הגוים הנמצאים פה יציקו לכם (יג)

וְהָיוּ לָכֶם: 1. לְפַח (=מלכודת לעופות) 2. וּלְמוֹקֵשׁ (סוג של מלכו 3. וּלְשֵׁטֶט בְּצַדֵיכֶם (קוץ המכה בעד הגוף כמו שוט) 4. וּלְעֵנָיִם בְּעֵינֵיכֶם (=קוצים הדוקרים בעין)

ג. תרדו מארץ ישראל (יג)

עַד אֲבַדְכֶם מֵעַל הָאָדָמָה הַטּוֹבָה הַזֹּאת אֲשֶׁר נָתַן לָכֶם ה' - אֱלֹהֵיכֶם

כמו שה' ידע לעשות עמכם טוב הוא עלול גם להענישכם, הכל תלוי בהתנהגותכם (יד-טז)

וְהָיָה אֲנֹכִי הַיּוֹם הַזֶּה בְּדֶרֶךְ כָּל-הָאָרֶץ (=הולך למות), וַיִּדְעֶתֶם בְּכֹל-לְבַבְכֶם וּבְכֹל-נַפְשְׁכֶם:

השכר שכבר ניתן (יד)

כִּי לֹא נָפַל דְבַר-אֶחָד מִכֹּל הַדְּבָרִים הַטּוֹבִים אֲשֶׁר דִּבֶּר ה'-אֱלֹהֵיכֶם עֲלֵיכֶם!
הַכֹּל בָּאוּ לָכֶם, לֹא נָפַל מִמֶּנּוּ דְבַר-אֶחָד!

כמו שדבר טוב בא אליכם, גם עונש עלול לבוא (טז)

וְהָיָה כִּאֲשֶׁר בָּא עֲלֵיכֶם כָּל-הַדְּבָר הַטּוֹב אֲשֶׁר דִּבֶּר ה'-אֱלֹהֵיכֶם אֲלֵיכֶם, כֵּן יָבִיֵא ה' עֲלֵיכֶם אֶת כָּל הַדְּבַר-הָרָע,
עַד הַשְׁמִידוֹ אוֹתְכֶם מֵעַל הָאָדָמָה-הַטּוֹבָה הַזֹּאת, אֲשֶׁר נָתַן לָכֶם ה'-אֱלֹהֵיכֶם.

הפרת הברית תגרום לכעס ה' עליכם ולעזיבת הארץ (טז)

בְּעִבְרַתְּכֶם אֶת בְּרִית ה'-אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר עָנָה אֶתְכֶם, וַהֲלַכְתֶּם וַעֲבַדְתֶּם אֱלֹהִים-אַחֵרִים וַהֲשַׁתַּחֲוִיתֶם לָהֶם:
וַחֲרָה אַף-ה' בְּכֶם: וַאֲבַדְתֶּם מִהָרָה מֵעַל הָאָרֶץ-הַטּוֹבָה אֲשֶׁר נָתַן לָכֶם!